

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Broj 58 0 Ps 218037 23 Rev
Sarajevo, 24.11.2023. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Emine Hulusija, kao predsjednice vijeća, Zlate Džafić i dr. sc. Danice Šain, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Premier World Sport d.o.o. Čitluk, Ulica Kralja Tomislava broj 47. Čitluk, koga zastupaju punomoćnici Sanja Iličić-Lukenda i Luka Božić, advokati iz Čitluka, Ulica Kralja Tomislava br. 46, Čitluk, protiv tuženog Grada Zenica, koga zastupa Gradsko pravobranilaštvo Zenica, Trg BiH broj 5., Zenica, radi diskriminacije i naknade štete, v.s. 96.019,93 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Mostaru broj 58 0 Ps 218037 22 Pž od 28.12.2022. godine, u sjednici vijeća održanoj 24.11.2023. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbijaju se zahtjevi parničnih stranaka za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 Ps 218037 20 Ps od 22.11.2021. godine, stavom I izreke, utvrđeno je da je tuženi diskriminirao tužitelja na način što je Odlukom o komunalnim taksama Grada Zenice, Tarifom komunalnih taksi, Tarifnim brojem 1., članom 11. (Službene novine Grada Zenice, broj: 2/15, 4/15) povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u obavljanju gospodarske djelatnosti na području Grada Zenice.

Stavom II izreke obavezan je tuženi da prestane sa diskriminacijom tužitelja, te se zabranjuje primjena Tarife komunalnih taksi, Tarifnog broja 1., člana 11. Odluke o komunalnim taksama Grada Zenice (Službene novine Grada Zenice, broj: 2/15, 4/15).

Stavom III A. Obavezan je tuženi da tužitelju u roku od 30 dana isplati iznos od 50.814,23 KM sa zakonskom zateznom kamatom koja teče počev od 25.06.2019. godine do isplate.

B. Odbijen je dio tužbenog zahtjeva kojim je tužitelj tražio isplatu iznosa od 45.205,706 KM sa zakonskom zateznom kamatom koja teče počev od 26.07.2017. godine do isplate.

Stavom IV izreke utvrđeno je da je tuženi diskriminirao tužitelja na način što je članom 4. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 1/17) povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u obavljanju gospodarske djelatnosti na području Grada Zenice.

Stavom V izreke nalaže se tuženom da prestane sa diskriminacijom tužitelja, te se zabranjuje primjena člana 4. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 1/17).

Stavom VI izreke utvrđeno je da je tuženi diskriminirao tužitelja na način što je članom 4. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 1a/19) povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u obavljanju gospodarske djelatnosti na području Grada Zenice.

Stavom VII izreke nalaže se tuženom da prestane sa diskriminacijom tužitelja te se zabranjuje primjena člana 4. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 1a/19).

Stavom VIII izreke utvrđeno je da je tuženi diskriminirao tužitelja na način što je članom 2. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 4/20) povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u obavljanju gospodarske djelatnosti na području Grada Zenice.

Stavom IX izreke nalaže se tuženom da prestane sa diskriminacijom tužitelja te se zabranjuje primjena člana 2. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 4/20).

Stavom X izreke obavezan je tuženi nadoknaditi tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 3.718,40 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana dostavljanja tuženom prvostepene presude do isplate, a sve u roku od 30 dana od dana dostavljanja tuženom prvostepene presude.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj 58 0 Ps 218037 22 Pž od 28.12.2022. godine žalba tužitelja je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena u pobijanom dijelu (stav III, tačka B).

Žalba tuženog je uvažena i prvostepena presuda u pobijanom dijelu preinačena na način da je u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

"I. Utvrđuje se da je tuženik diskriminirao tužitelja na način što je Odlukom o komunalnim taksama Grada Zenice, Tarifom komunalnih taksi, Tarifnim brojem 1., člankom 11. (Službene novine Grada Zenice, broj: 2/15, 4/15) povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u obavljanju gospodarske djelatnosti na području Grada Zenice.

II. Nalaže se tuženiku da prestane sa diskriminacijom tužitelja te se zabranjuje primjena Tarife komunalnih taksi, Tarifnog broja 1., članka 11. Odluke o komunalnim taksama Grada Zenice (Službene novine Grada Zenice, broj: 2/15, 4/15).

III. A. Nalaže se tuženiku da tužitelju u roku od 30 dana isplati iznos od 50.814,23 KM sa zakonskom zateznom kamatom koja teče počevši od 20.02.2019. godine do isplate.

IV. Utvrđuje se da je tuženik diskriminirao tužitelja na način što je člankom 4. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 1/17) povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u obavljanju gospodarske djelatnosti na području Grada Zenice.

V. Nalaže se tuženiku da prestane sa diskriminacijom tužitelja te se zabranjuje primjena članka 4. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 1/17).

VI. Utvrđuje se da je tuženik diskriminirao tužitelja na način što je člankom 4. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 1a/19) povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u obavljanju gospodarske djelatnosti na području Grada Zenice.

VII. Nalaže se tuženiku da prestane sa diskriminacijom tužitelja te se zabranjuje primjena članka 4. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 1a/19).

VIII. Utvrđuje se da je tuženik diskriminirao tužitelja na način što je člankom 2. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 4/20) povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u obavljanju gospodarske djelatnosti na području Grada Zenice.

IX. Nalaže se tuženiku da prestane sa diskriminacijom tužitelja, te se zabranjuje primjena članka 2. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama (Službene novine Grada Zenice, broj: 4/20).

X. Dužan je tuženik nadoknaditi tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 2.101,39 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počevši od dana dostavljanja tuženiku prvostupanjske presude do isplate, a sve u roku od 30 dana od dana dostavljanja tuženiku prvostupanjske presude“.

Istom presudom obavezan je tužitelj naknaditi tuženom troškove parničnog postupka u iznosu od 2.182,40 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 22.11.2021. godine, kao dana donošenja presude pa do isplate, u roku od 30 dana.

Dužan je tužitelj tuženom naknaditi troškove žalbenog postupka u iznosu od 1.188,00 KM.

Blagovremeno podnesenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužitelj zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se revizija usvoji, drugostepena presuda preinači na način da se odbije žalba tuženog i potvrdi prvostepena presuda u dijelu u kojem je tužbeni zahtjev usvojen, te usvoji žalba tužitelja i preinači prvostepena presuda na način da se u cijelosti usvoji tužbeni zahtjev tužitelja, uz naknadu troškova sastava revizije.

U podnesenom odgovoru na reviziju tuženi je osporio navode iz iste, te predložio da se revizija odbije kao neosnovana, uz naknadu troškova sastava odgovora na reviziju.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku (Sl. novine F BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15 - u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Nije prihvatljiv revizijski prigovor da drugostepeni sud u obrazloženju pobijane odluke nije dao jasne i potpune razloge, te da su navodi suda proizvoljni i u korist tuženog, na koji način je povrijedio pravo tužitelja na obrazloženu odluku.

Pravo na obrazloženu sudsku odluku predstavlja jedan od segmenata prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. U konkretnom slučaju odluka drugostepenog suda je zasnovana na provedenim dokazima i utvrđenim činjenicama i dati su jasni razlozi tako da je presudu moguće ispitati, pa stoga nije prihvatljiv revizijski prigovor da je obrazloženje drugostepene presude nejasno, proizvoljno i neobrazloženo, tako da pobijana presuda nije zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 191. stav 4. ZPP i članom 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Drugostepeni sud je u obrazloženju pobijane presude ocijenio sve žalbene navode koji su od odlučnog značenja sa aspekta predmeta spora, pravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP. Zbog navedenog nije ostvaren revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka.

Nije ostvaren ni prigovor pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari predstavlja više zahtjeva tužitelja koji su usmjereni na utvrđenje da je tuženi diskriminisao tužitelja donošenjem Odluka o komunalnim taksama Grada Zenice i time povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u obavljanju privredne djelatnosti na području Grada Zenice, pa da se naloži tuženom da se prestane sa njihovom primjenom i na taj način prestane sa diskriminacijom, te da mu izvrši povrat ukupnog iznosa od 96.019,93 KM sa zateznom kamatom i troškovima postupka.

Iz obrazloženja drugostepene presude proizilazi da je drugostepeni sud odbio tužbeni zahtjev u cijelosti na temelju zaključka da tužitelj nije doveden u diskriminirajući položaj u odnosu na ostale priređivače igara na sreću, koji bi bili slična uporedna grupa, sa kojom se može porediti grupa u koju spada tužitelj, ni po odlučujućem kriteriju za utvrđivanje visine takse, niti mu je utvrđena viša taksa u odnosu na ostala pravna lica koja se bave priređivanjem igara na sreću, odnosno kladenjem.

U postupku nije bilo sporno da je tužitelj gospodarsko društvo koje se bavi priređivanjem igara na sreću – kladenjem na području Grada Zenica. Tužitelj je tvrdio da tuženi na temelju Odluke o komunalnim taksama Grada Zenice (Službene novine Grada Zenice, broj: 2/15, 4/15, 1/17, 3/17, 9/17, 1/18, 3/18, 6/18, 6/18 i 1a/19) vrši neposrednu produženu diskriminaciju tužitelja kojeg stavlja u neravnopravan položaj u odnosu na druge poslovne subjekte koji obavljaju gospodarsku djelatnost na istom području, a što je zabranjeno čl. 2. Zakona o zabrani diskriminacije. Pozvao se na odluke Ustavnog suda Federacije BiH, br. U-26/06, U-24/08, U-65/13, U-23/17 - koji je čak četiri puta proglasio neustavnom Odluku o komunalnim taksama tuženog jer nisu utvrđeni objektivni kriteriji koji bi opravdavali različito utvrđene iznose taksi za istaknutu firmu, međutim, da uprkos tome tuženi uporno vrši diskriminaciju. Kako je tuženi tom Odlukom (Sl. novine Grada Zenice br. 2/15 i 4/15) i Tarife komunalnih taksi Tarifnog broja 1, čl. 11. toč. B) Izuzeci – posebna grupa pravnih lica i poduzetnika, propisao da sportske kladionice za svako svoje uplatno mjesto na području tuženog plaćaju komunalnu naknadu na istaknutu firmu po jednom uplatnom mjestu u godišnjem iznosu od 3.000,00 KM u ekstra zoni, 2.400,00 KM u I. zoni, 1.800,00 KM u II. zoni i 1.200,00 KM u III. zoni. Prema tom istom tarifnom broju poslovni subjekti su podijeljeni u tri grupe – pravne osobe prema veličini i poduzetnici-obrtnici, izuzeci – posebne grupe pravnih osoba i poduzetnika-obrtnika i treća udruženja građana, a ključni kriterij za različito utvrđene takse je tzv. kriterij djelatnosti, pa u istoj poslovnoj zoni postoji veliko odstupanje u iznosima tih komunalnih taksi s obzirom na djelatnost (npr. u ekstra poslovnoj zoni komunalne takse na istaknutu firmu se kreću od 200,00 KM do 1.600,00 KM, i tako u svakoj zoni postoji velika širina raspona za iznos iste komunalne takse na istaknutu firmu).

Kako je tuženi postupao po svojim odlukama i donosio rješenja kojim je tužitelju nalagao plaćanje komunalnih taksi, koje su tokom postupka prinudne naplate i naplaćeni za 2015. i 2016. godinu, tužitelj je konačno opredijelio zahtjev na ukupan iznos naknade od 96.019,93 KM.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji prvostepeni sud je zaključio da tuženi kontinuirano, posredno diskriminiše tužitelja, stalno ga svrstavajući u grupu subjekata koji plaćaju najvišu komunalnu taksu po osnovu isticanja firme u skladu sa vlastitim odlukama, čime je i ugrozio Ustavom zagaranovano tužiteljevo pravo na imovinu i iz razloga što je visina komunalne takse po predmetom osnovu određena po vrsti djelatnosti, ponovo donio u suštini istu odluku, iako su ranije odluke o komunalnim taksama proglašene neustavnim, te obavezao tuženog da isplati tužitelju više naplaćenu komunalnu taksu za 2016. godinu, dok je odbio zahtjev za naknadu takse za 2015. godinu zbog zastare.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja prvostepenog suda, ali ne i pravni stav prvostepenog suda, zaključujući da tužitelj nije dokazao postojanje vjerovatnosti diskriminacije, jer propisivanjem različite visine godišnje komunalne takse za isticanje firme po kriterijumu djelatnosti predstavlja povredu ustavnog načela jednakosti pred zakonom, ali ne samo za djelatnost koju obavlja tužitelj nego za sve djelatnosti, odnosno podjednako za sve taksene obveznike, iz kojih razloga uvažava žalbu tuženog i u cijelosti odbija tužbeni zahtjev.

Odluka drugostepenog suda je zasnovana na zakonu.

Suprotno iznesenim prigovorima u reviziji, drugostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo tj. relevantne odredbe Zakona o zabrani diskriminacije (Službeni glasnik BiH broj 59/09 i 66/16), kada je odbio, kao neosnovane, zahtjeve tužitelja.

U revizijskom stadiju postupka tužitelj i dalje insistira na tvrdnji da je njegova „uporedna grupa“ (komparator) grupa koja se bavi ostalim djelatnostima, jer svi poslovni subjekti stavljaju tablu na poslovni prostor i da je pogrešan stav drugostepenog suda da su tužiteljeva uporedna grupa pravne osobe koje se bave istom djelatnošću (npr. Lutrija BiH i drugi priređivači igara na sreću).

Odredbom člana 2. Zakona o zabrani diskriminacije je propisano da će se diskriminacijom, u smislu ovog Zakona, smatrati svako različito postupanje, uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i pola, polnog izražavanja ili orijentacije, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogućiti ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava i sloboda u svim oblastima javnog života (stav 1).

Prema odredbi člana 3. istog Zakona neposredna diskriminacija je svako različito postupanje po osnovama određenim u članu 2. ovog Zakona, odnosno svako djelovanje ili propuštanje djelovanja kada je neko lice ili grupa lica dovedena ili je bila, ili bi mogla da bude dovedena u nepovoljniji položaj za razliku od nekog drugog lica ili grupe lica u sličnim situacijama, a prema stavu 2. istog člana posredna diskriminacija podrazumijeva svaku situaciju u kojoj, naizgled neutralna odredba, kriterijum ili praksa, ima ili bi imala efekat dovođenja nekog lica ili grupe lica u nepovoljan ili manje povoljan položaj u odnosu na druga lica. Odredbom člana 12. Zakona o zabrani diskriminacije je propisano; 1. Lice ili grupa lica koja su izložena bilo kojem obliku diskriminacije, prema odredbama ovog zakona, ovlašćeni su da podnesu tužbu i da traže a) utvrđivanje da je tuženi povrijedio tužiočevo pravo na jednako postupanje, odnosno da radnja koju je preduzeo ili propustio može neposredno dovesti do povrede prava na jednako postupanje (tužba za utvrđivanje diskriminacije), b) zabranu preduzimanja radnji kojima se krši ili se može prekršiti tužiočevo pravo na jednako postupanje, odnosno da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njene posljedice (tužba za zabranu ili otklanjanje diskriminacije), c) da se nadoknadi materijalna i nematerijalna šteta uzrokovana povredom prava zaštićenih ovim zakonom (tužba za nadoknadu štete) i d) da se presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima, u slučaju kada je diskriminacija počinjena kroz medije (štampane, printane i elektronske), odnosno bilo koje vrste. Odredbom člana 15. Zakona teret dokazivanja da nije prekršen princip jednakog postupanja ili zabrane diskriminacije je prebačen na tuženog.

Po ocjeni ovog suda, tužitelj je izabrao pogrešan pravni put za eventualno ostvarenje „jednakosti“ u visini tarife na istaknutu firmu. S tim u vezi, tačna je konstatacija revidenta da „svi poslovni subjekti stavljaju tablu na poslovni prostor“. Međutim, upravo je vrsta djelatnosti koju obavlja određeni poslovni subjekat, jedan od kriterija za utvrđivanje visine takse, svakako pored područja odnosno opštine i zone u kojoj se nalazi sjedište, odnosno poslovna jedinica sa istaknutom firmom, položajne pogodnosti obveznika u zoni u kojoj je istaknuta firma, pravnog statusa subjekta koji obavlja djelatnosti (pravna ili fizička osoba), da li se radi o niskoakumulativnoj ili akumulativnoj djelatnosti koju obavlja određena pravna ili fizička osoba, veličina/kvadratura objekta, vrsta objekta i drugi kriteriji (broj zaposlenih, ostvareni promet, profit i dr.), a kako je to propisano u odredbi čl. 4. naprijed pomenute Odluke. Zbog toga se visina

utvrđene naknade u Odluci tuženog ne smatra diskriminatorskom, iako se zasniva na različitom postupanju u odnosu na pravne subjekte jer su zasnovane na objektivnoj i razumnoj opravdanosti i jer se njima ostvaruje legitiman cilj.

Iz naprijed navedenih razloga ovaj sud smatra pravilnim stanovište drugostepenog suda da komparator za tužitelja ne mogu biti poslovni subjekti koji obavljaju druge privredne djelatnosti, odnosno koji se bave trgovačkom djelatnošću, već uporedne grupe djelatnosti kao što su Lutrija, Loto, TV Bingo i sl.

S obzirom na sve izneseno, ovaj sud je, prihvatajući u svemu pravni zaključak i odluku drugostepenog suda, na osnovu odredbe člana 248. ZPP reviziju tužitelja odbio (stav prvi izreke ove presude).

Zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava revizije je odbijen jer u revizijskom postupku nije uspio (član 397. stav 1. u vezi sa čl. 386. st. 1. ZPP), kao i zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju, jer ova procesna radnja nije bila potrebna za vođenje parnice (član 397. stav 1., u vezi sa članom 387. stav 1. ZPP), te je odlučeno kao u stavu drugom izreke ove presude.

Predsjednica vijeća
Emina Hulusija, s.r.